СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.
ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 161. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 14-го липня, 1937 VOL. XLV. No. 161. Jersey City, N. J., Wednesday, July 14, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД МОНОПОЛЯМИ

ВАШИНГТОН. — При нагоді заложення вуглового каменя під будинок Федеральної Торговельної Комісії президент Рузвелт виголосив промову, в котрій остерігає народ Америки, що монополі та нечесні засоби конкуренції ще далі загрожують чесному бизнесові в цьому краю.

Він закликав громадянство подбати за те, щоб унеможливити нечесні засоби конкуренційної боротьби. Краще запобігати лиху наперед, говорив він, як пізніше кликати уряд карати проступників. Він покликувався на англійську приповідку, що унція запобіження варт більше, ніж фунт лікування.

БОРОТЬБА ПРОТИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

ВАШИНГТОН. — У конґресі не вгавають виступи членів конґресу проти проекту Рузвелта щодо реформи суду.

З головним нападом у понеділок виступив сенатор Бейлі, з Норт Каролайни. Він закидав президентові бажання впливати на рішення справ найвищим судом. До цього сенатора прилучився сенатор О'Магоні, бувший перший асистент ґенерального почтмайстра Фарлія, котрий бачив у перемозі президента загрозу для свобід горожан; він звертав увагу на те, що як президентові признати законом владу над найвищим судом, то цею владою будуть покористуватися не лише „добрі", але й „злі" президенти.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПЛЯН.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт вислав до сенатора Смита й конґресмена Джовнса однозвучні листи про фармерську справу, в котрих він звертає конґресоті увагу на потребу розвязки питання усталення фармерських зборів.

Президент каже, що це питання ще не розвязане як слід, хоч певні кроки до його розвязки вже зроблено. Він радить робити якісь заходи тепер, заки прийде до нової кризи.

ЗА ОРҐАНІЗАЦІЮ РОБІТНИКІВ В УРЯДАХ.

ВАШИНГТОН. — Джан Л. Луис, предсідник Комітету Промислової Орґанізації, подав до публичного відома, що за старанням Комітету зачартеровано юнію робітників, нанятих у стейтових, повітових і міських урядах. Орґанізація думає зорґанізувати всіх робітників усяких урядів; таких робітників є в Америці 2 міліони.

Американська Федерація Праці вже давніше мала чартер на таку орґанізацію.

МІСЬКИЙ УРЯД ЗАБОРОНЯЄ ВЕДЕННЯ ЮНІЙНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

МАСИЛОН (Огайо). — Міський уряд і національна ґвардія закрили головну кватиру Комітету Промислової Орґанізації й заборонили ставлення пікет під фабриками сталевих підприємств, вживаючи до цього як притоки недавніх крівавих заворушень під фабрикою підприємства „Репоблик Стіл Корпорейшен", внаслідок котрих померли Фульдженціо Кальсада, 27-літній страйкар, та 45-літній робітник Нік Вальдос.

Поліція держить в арештах 141 сталевих робітників.

СТРАЙКИ РЕДАКЦІЙНИХ РОБІТНИКІВ.

ДІКЕЙТОР (Ілінойс). — Через страйк 17 членів редакції одної місцевої щоденної ґазети, „Ґералд-Ревю", ґазета не виходить. Страйк веде юнія ґазетярів, Американська Ґазетярська Ґілда. Видавець наняв радіову стацію й подає новинки радіом.

Видавець щоденної ґазети „Стар" у Сієтл, у стейті Вашинґтон, проти котрої ведеться страйк ґазетярів від кількох тижнів, пробує видавати її при помочі зменшеного штабу ґазетярських робітників. Поліція стереже будинку ґазети й час від часу розбиває пікети страйкарів.

ЖИДИ ДОБИВАЮТЬСЯ ПОМОЧІ АМЕРИКИ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ВАШИНГТОН. — У секретаря стейту Кордела Гола зявилася депутація Американського Жидівського Конґресу з меморіялом у справі переслідування жидів польським урядом.

Меморіял, підписаний жидівськими й нежидівськими орґанізаціями, вичисляє ріжні обмеження у Польщі всупереч польській конституції та міжнароднім ґарантіям і домагається від американського уряду вставитися за жидів перед польським урядом. Меморіял каже, що за останніх 5 місяців у Польщі вбито 22 жидів, а польська поліція іґнорує хуліґанські виступи.

Гол висловив свою глибоку симпатію для долі жидів у Польщі та обіцяв „зробити якнайкращий ужиток з поданих у меморіялі фактів".

ПОМЕР ВІДОМИЙ СПОРТОВИЙ ПІДПРИЄМЕЦЬ.

У своїм домі в Ґрейт Нек, Лонґ Айленд, помер на удар серця в 61-шім році життя Джек Керлі („Курлей"), що останніх 40 літ займався спортовими підприємствами. Будучи метким чоловіком, він колись обвозив по Америці бесідника Вилйема Дженинґза Брайена, цирк блох, танцюриста Рудольфа Велентіна, співака Енріка Каруза й інших. Він менаджерував атлетів: Ґакеншмідта, братів Збишків, Джіма Льондоса, Серґія Калмикова й інших.

ЗАКІНЧЕНО КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК.

У так званім літнім ратуші в дільниці Квінс у Ню Йорку підписано угоду між юнією жіночих кравців і фабрикантами; на основі цеї угоди 35,000 страйкуючих кравців у 1,500 фабриках вертаються негайно до праці. Робітники дістали підвищку; ціна одіння піднесеться на 5%.

ДАВУН ЗЛОВИВСЯ НА ЛАНЦЮГ.

Пошукувач золота в полудневій Америці привязав свого пса до дерева й пішов спати. Коли він збудився рано, ланцюг далі висів, а на його кінці 20 стіп довгий вуж-давун. Гад проковтнув у ночі пса і сам зловився.

ЗАПОВІТ, ПОДИКТОВАНИЙ ДУХАМИ.

Суд полуднево-італійського міста Лече займався недавно дуже оригінальною справою. Йшло про спадщину по багатому купцеві Евгенові Калілі.

Калілі помер перед кількома місяцями. У заповіті, який відчинили після його смерти, записав він ціле своє майно єпископові з Лече, щоб він розділив його на ріжні добродійні цілі. Як оправдання свого запису, який залишав усіх кревняків голіруч, подав у заповіті, що дуже часто віц він розмови з духами своїх двох померлих жінок, які теж порадили Калілі записати майно лечеському єпископові.

Годиться додати, що Калілі був загорілим спіритистом і перебував після смерти своєї жінки постійно в товаристві медія, так, що міг у кожній хвилині розмовляти за посередництвом медія зі своїми небіжчиками жінками. Цей розділ у заповіті, який говорить про розмови з духами та про їх вплив на заповіт, став причиною до судової скарги родини, яка домагалась уневажнення заповіту, мовляв, небіжчик не був підчас писання заповіту при повних і здорових ґлуздах.

Висліду цього сензаційного процесу вичікували всі з великим зацікавленням. Суд, який кілька днів розглядав скаргу кревняків Калілі, зокрема двох його сестер, видав теж сезаційне рішення, бо відкинув скаргу, мотивуючи свій присуд тим, що людей, які займаються спіритизмом, не можна вважати невідповідальними за свої вчинки. Іншими словами: суд признав заповіт важним.

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛІ У. Н. СОЮЗУ.

У понеділок, 12-го липня, зїхалася на своє перше засідання головна контроля У. Н. Союзу, що її вибрано на останній конвенції У. Н. Союзу у Вашинґтоні. Як звісно, згідно з поправленим статутом це тіло складається тепер не з 3 членів, як було досі, але з 5.

На першім своїм засіданню головна контроля уконституувалася так: головою вибраний гром. Дмитро Капітула, заступником голови д-р Амвросій Кібзей, секретарем адв. Омар Малицький, а адв. Роман Смук і інж. Степан Куропась, членами.

АНҐЛІЙСЬКА АРМІЯ МАЄ ЗАКОРОТКО 47,000 ЛЮДА.

Анґлійські військові круги затріожені недостаточним числом рекрутів. Армія має дефіцит у людях на 47,000 мужа, а з кінцем біжучого року недобір може перевищити 1936 рік. Щоб заохотити молодих людей вступати до війська, є в пляні підвищити жовнірську платню в перших двох роках служби, а крім того давати жовнірам чотири рази їсти замісць три, та змінити уніформи на кращі, бо теперішні не дуже імпонують молодим людям.

НОВА КАПЛИЦЯ В ЗАЛІЩИЧЧИНІ.

В Зофіївці, пов. Заліщики, розпочали будувати каплицю, що буде пятою з черги, побудованою в цьому повіті після війни.

СВІТЛА И ТІНІ ОПЕРИ „ТАРАС БУЛЬБА" У КИЄВІ.

Як довідуємося з совєтських часописів, рада народніх комісарів сов. України відзначила „велику творчу роботу всього колективу київського оперового театру над створенням опери „Тарас Бульба", що являє собою один з кращих творів української „клясичної спадщини". Дирекції театру виділено 30 тисяч карбованців „для преміювання кращих працівників театру". Крім того преміовано „персонально" (по 5,000) за працю над виведенням „Тараса Бульби" диригента Дранішнікова, композиторів Ревуцького та Лятошинського (з яких перший наново зредагував, другий зінструментував оперу), дальше режисера Лапицького (3,000) та хормайстра Тараканова (2,000).

Цікаво, чи оба згадані наші композитори зможуть за цілу велику, буцімто, суму гроша купити бодай сякий-такий... нотний папір у раю, в якому проживають?! Про якісь людські черевики мабуть уже нічого й говорити...

Як бачимо з заміток у совєтських часописах, у столичній українській опері, в „державному ордена Леніна академічному театрі опери та балету" (це — офіційний титул) мистецькими провідниками є сьогодні тільки — москалі: Дранішніков, Лапицький і Тараканов. І „Тараса Бульбу" Лисенка виводять нині в Києві москалі...

ЯПОНІЯ ЗЄДНАНА В КИТАЙСЬКІМ ПИТАННЮ.

Всі японські політичні партії висказали своє одобрення урядові у його китайській виправі. Японський штаб тепер концентрує велику армію в околицях Пііпінґу. В Японії загально думають, що можливости нової війни є дуже великі. Між китайським і японським урядом ведуться переговори, щоб цей конфлікт полагодити мирно, але японці ставлять занадто великі умови.

ХАМСТВО ЧЕСЬКОГО „ПЕДАГОГА".

Ужгородська „Народня Сила" подає такий жалюгідний факт: чеський професор ґімназії в Ужгороді набив українку, ученицю Еву Коссеївну, по лиці в присутності інших учениць, а до того не в клясі, але на вулиці. Побита учениця запухла. Цей чеський „педагоґ" скатував українську дівчину за те, що вона казала товаришкам здоровити професорок українським поздоровленням, а не чеськими словами: „руку лібам". Заболів його цей маленький прояв національної свідомости молодої дівчини, яка напімнула товаришок, щоб вони здоровили професорів по українськи, а не по чеськи! І молодий чеський шовініст не здержався, але дав волю своєму хамству. Вчинок розперезаного чеського шовініста покриє його самого вічним соромом. Натомісць цей болючий удар приносить нашій славній землячці честь: Через це стала вона тим дорожчою донею цілого українського народу.

ПІДСЛУХОВА СТАЦІЯ УЧНІВ НА ДАХУ ШКОЛИ.

В одній середній школі в Цетинії відкрили припадково, що учні вже кілька літ підслухували все, що говорилося на вчительських засіданнях у конференційних салях.

В Цетинії мають будинки переважно плоскі дахи, на яких теж можна вигідно розложитися. Коли одного дня дочка директора школи вийшла принагідно на дах шкільного будинку, застала там якогось учня, котрий вигідно сидів і, заглядаючи крізь отвір у даху, робив собі якісь записки. Коли дівчина підійшла ближче, запримітила, що учень заглядав крізь отвір до конференційної салі, яка містилась на останньому поверсі і в якій саме під ту пору відбувалась конференція вчителів. Учня завели негайно до директора, де він признався, що учні постійно підслухували все, що на вчительських конференціях діялося, а підслуханим ділилися з іншими товаришами. Тайна підслухова служба функціонувала дуже справно вже кілька літ.

Коли учні довідалися, що має відбутися вчительська конференція, вибирали споміж себе жеребом одного, який мусів займати становище на даху і робити собі докладні записки того всього, що директор, чи вчителі говорили. Опісля вислід підслуху реферував даний учень своїм товаришам. Майже 10 літ тривав підслух учнів і ніхто з учителів не звертав уваги на отвір у стелі конференційної салі.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

ЛЬВІВ. — Перед львівським судом присяглих відбувається процес проти Степана Трохимчука з Бобятина, пов. Сокаль. Підсудний має 23 роки, а обвинувачують його у приналежності до О.У.Н. Акт обвинувачення закидає підсудному, що він був районовим командантом О.У.Н. і як такий уладив з наказу вищих властей... Листопадове Свято в Бобятині 1936 р. Підсудного боронить д-р Степан Шухевич.

АНТИСЕМІТИЗМ У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Польська преса подає, що минулого тижня в Жарках, у варшавському повіті, розкинули селяни жидівські страґани та знищили товари. В Цикарові, в ченстоховському повіті, розібрано цілковито один з жидівських будинків, а в Лідзі під Ченстоховою здемольовано цілий ряд жидівських домів, супроти чого всі жиди опустили село. В Камику, коло Ченстохови, знищено вночі божницю і здемольовано дім рабіна. Протижидівські виступи були також у Мостові й Ольшині.

ПОЛЬСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ ЗАКЛИКАЄ ДО ЄДНОСТИ.

СТАНИСЛАВІВ. — „Дзєннік Польскі" опублікував промову польського ґенерала Ґаліци, який є шефом станиславівської сільської округи Озону. В цій промові ґенерал сказав: „Живучи тут на станиці, де кожна пядь польського стану посідання є твердинею польської держави, розумієте, колеґи, добре, що клич оборони вимагає тут у першу чергу обєднання всього польського елементу. Бо коли інтерес польщини мається не тільки вдержати, але й зберегти належні йому провідницькі права в публичному житті, то кожний тутешній поляк мусить почуватися жовніром-добровольцем, добровільно ставати в ряди й підпорядковуватися наказові національного обєднання. Ви повинні завжди мати на увазі, що межі цеї землі визначила польська зброя".

НЕБУВАЛА РОЗПРАВА ПРОТИ ДОБУШИНСЬКОГО.

КРАКІВ. — Як відомо, рік тому інж. Добушинський зорганізував був на Мисленіце бандитський напад, у якім взяли участь кільканацять узброєних селян. Вони після довшої крісової перестрілки були розброїли поліцію і зрабували село. Від кількох місяців вівся проти Добушинського процес. Якеж було здивування, коли лава присяглих, яка видно вповні симпатизувала з Добушинським, видала увільняючий присуд. Трибунал був зовсім незадоволений з цього й уневажнив присуд присяглих суддів та переказав розправу новій лаві присяглих.

ЛИСТ ТУХАЧЕВСЬКОГО ДО ВОРОШИЛОВА.

СТОКГОЛЬМ. — Шведський щоденник „Афтенпостен" помістив сензаційний прощальний лист Тухачевського до Ворошилова. Цей лист був написаний в останній хвилині перед арештуванням Тухачевського, а копію листа післав Тухачевський до одного зі своїх приятелів, щоб він його опублікував. Тухачевський у дуже гострих словах закидає Ворошилову зраду спільної справи рятування Росії та російської армії. „Дванацять нас — пише Тухачевський — плянували визволити Росію з під панування збожеволілого гориля. Скількиж із нас піде в найближчих днях перед суд? Слабий Ґамарнік застрілився. А ти, Климе, зрадив нас! Цим ти покищо врятував свою голову, та не знати, чи надовго. Зпоміж ленінської еліти лишився лиш ти, та цей грузин. Всіх інших він вимордував. Невже надієшся, що він тебе пощадить? Ні. Або ти його знищиш, або він тебе".

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА ПРО СТАЛІНА І ВОРОШИЛОВА.

ПАРИЖ. — Паризький часопис „Матен" з 15 червня ц. р. пише: „Могло здаватися, що становище Ворошилова, вірного Сталінові, скріпилося в останніх місяцях, особливо після самогубства Ґамарніка. Але Ворошилов не увійшов в склад трибуналу, що судив Тухачевського, і сталося це на особистий приказ Сталіна. А дальше, Єжов на приказ Сталіна збирає документи про діяльність Ворошилова за останніх пять років. Ворошилов затривожений, але малоруська хитрість маршала не уступає азійській хитрості Сталіна. Ворошилов людина енерґійна, склонна на різку реакцію. Відомо, що в 1931 році на бурхливому засіданні політичного бюра він жбурнув Сталінові в лице обємистий зшиток з докладом про необхідність припинити колективізацію. Нераз він гремів кулаком у стіл, таки при Сталіні, протестуючи проти надмірної політичної контролі над армією. І дуже можливо, що останній акт драми, ліквідація суперництва між двома першими фіґурами совєтської Росії, розіграється не перед надзвичайним трибуналом".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ВЛАСНІ СИЛИ В ПРАКТИЦІ

Колиб хто судив наш нарід по часописних статтях, промовах, резолюціях і відозвах, то не мав би ніякого сумніву щодо цього, що ми перейшли по світовій війні велику еволюцію щодо т. зв. орієнтації на власні сили. Бо виходилоб, що ми дійсно перемінились радикально не тільки в політичних орієнтаціях, але теж розбудовуємо наше громадське життя у всіх його ділянках — своєю ініцнятивою, запопадливістю і жертвенністю. А те, щоб ми не скріпляли того національного дорібку, який уже попередньо здобуто власними силами, навіть на думку прийти не може.

Ось так виглядає те все з чисто теоретичного боку. Та, беручи справи практично, вони не представляються так рожево. Щоправда, поступ зроблений, але він замалий у порівнянні до числа нашого населення, зросту національної свідомости і тих господарських засобів, які є в наших руках. Про це переконує нас і наше життя в Америці. Бо від десятків літ не творимо ніяких поважніших економічних інституцій. І не тільки, що не творимо іншого роду економічних рідних твердинь, але навіть не дбаємо, щоб зміцнялося як слід те, що ми власними силами створили. А найкращим доказом цього буде відношення нашої іміграції до У. Н. Союзу.

Часами нам здається, що хто знає, чи не булоб краще робити агітацію за У. Н. Союз у той спосіб, щоб піднести крик: Рятуйте У. Н. Союз, бо пропадає, бо гине, а з ним пропадемо ми всі! Бо одно певне: що як би критично не ставитись до нашого патріотизму, то в такім випадку, принаймні за життя старої генерації, такий лямент мав би рішучо успіх. Принаймні рушились би найсвідоміші, а застановившись над тим, що це значилоб для української іміграції в Америці, якби вона втратила таку національну твердиню як У. Н. Союз, кинулись би його рятувати, і то цілком певно, і з посвятою. Та біда, що нам неможливо вести такої агітації. Біда, що з У. Н. Союзом є все в порядку, що є в нім добра і чесна господарка, що нема потреби нікому журитися за нього. А саме це присипляє активність нашого громадянства в користь У. Н. Союзу. Тому і приходиться стверджувати в У. Н. Союзі такий дивогляд, що бувало притягано до нього тисячами членів, коли він іще був малий, незреформований і не поставлений фінансово на сильні ноги, а тепер, коли У. Н. Союз фінансово сильний, коли в нім є все, як то кажуть, „оп ту дейт", ми не користаємо з цеї власної сили і не збільшаємо її вдесятеро. Так, якби з розмислом не бажали рости вгору. А чейже ми моглиб тепер рости майже без ніякої напруги, якби була в нас справжня національна амбіція і справжнє національне відчуття йти вперед і добавляти до давніх успіхів щораз нові.

О. С.

БОНАПАРТИЗМ У СССР

Ті, що люблять переводити анальогію між великою французькою революцією і революцією російською, зачинають говорити про російських Наполеонів. Недавно бачили того Наполеона в Тухачевськім, перед кількома днями „Морнінг Пост" випророкував російського Наполеона у Ворошилові. А десь рік чи два тому, підчас загострення японсько-російського конфлікту, дехто називав майбутнім російським Наполеоном далеко-східнього маршала Бліхера.

Щось на тім усім мусить таки бути. Незалежно від того, як скінчиться російська революція, яка наявно добігає свого кінця, себто закруту назад, проблема Наполеона стає актуальною проблемою в СССР. Два моменти кидають на цю проблему цікаве світло. Перший, натяки советської преси. Советська преса зприводу останніх юридичних убивств промовилася кількома необережними фразами: про „зрадників-патріотів" і про рідних „наполеончиків", які вже думали, що час приспів на них... Другий момент — це припадкові спомини одного бувшого царського, а тепер польського офіцира, поляка, який був підчас світової війни безпосереднім начальником Тухачевського (тоді поручника), служачи в тім самім полку царської „ляйб-гвардії".

Друкуючи свої спомини в одній варшавській газеті, польський полковник окреслює Тухачевського, як людину енергійну, надзвичайно амбітну; дальше, як старшину, що дуже хутко вміла зеднувати собі симпатії своїх салдатів, і що замісць пиятикам присвячувала цілий свій вільний час военним студіям, а студіював він усе те саме: Наполеона... Це кидає певне світло на особу замордованого Сталіном евентуального конкурента до влади. Що цей конкурент був безоглядний, це він доказав жорстоким здушенням кількох повстань проти советської влади. Проти наполеонівської карієри це не промовляє, бо, як відомо, сам Наполеон, хоч теж шляхтич, став на послуги конвенту і навіть йому завдячує цей останній свій рятунок, коли молодий Бонапарт, уживши артилерії, розігнав на чотири вітри паризьку чернь, що йшла наступом на „батьків народу", що засідали в конвенті.

Колиб дійсно Тухачевський носився з бонапартійськими думками, то це відразу пояснялоб усі неясности в справі його замордування. Тоді не потребував би він бути „троцькістом", ані „зрадником"; вистарчилоб, що в нім вітрив підозрілий і заздрий грузин свого конкурента до влади, який здобував симпатії коли не мас, то війська, в той час, як диктатор тратив їх.

Чи бонапартизм можливий у Росії? В такім сенсі як у Франції, думаю, що ні. Там Бонапарт, побідний генерал, прийшов, як спаситель, щоб урятувати нападену революційну Францію перед европейською коаліцією. Росії властиво европейська коаліція не грозить. Останню війну з чужою державою вела Росія сімнацять літ тому. Отже причини зверхньо-політичного характеру бонапартизму мабуть у СССР не викличуть.

Натомісць причини внутрішньо-політичного — можливо. На тлі цих причин бонапартизм у СССР не є виключений: коли його розуміти як децидуюче втручення армії в на смерть зіпсуті розпучливі внутрішні стосунки, як то мало місце напр. при творенню військових „Юнт" в Еспанії, коли провідна верства з королем прогнила наскрізь, а буржуазія і робітництво були ще заслабі чи інертні, щоб у власні руки забрати політичний провід у країні.

Такі „Юнти" не тільки можливі в СССР, а по всякій імовірності вже там існують. Причім не треба примітивно думати про советський бонапартизм у формі питання: армія, чи диктатор? Армія не все творитиме цілість. Таксамо, як в Еспанії, вона може розколотися на протилежні табори. Може видати і свого Франка і свого Міяху...

В кожнім разі одно певне: большевицька партійна диктатура зужилася, диктатура явно божеволіє політично, здобуваючись на кроки, які в один день нищать „престіж" СССР за кордоном і позбавляють його з тяжким трудом здобутих союзників. Диктатура Сталіна стає формальною небезпекою для СССР. Всі відчувають наглу потребу її усунення. Усунутиж її може тільки армія.

Ось підложжя російського бонапартизму. Чи той щасливий генерал буде Наполеоном, чи генералом Монком, що посадив наново Стюартів на трон в Англії по Кромвелівській революції, це вже нюанси.

23.—24. ЧЕРВНЯ 1937 РОКУ

(Спомин зперед 20 літ).

Мабуть по всій Україні не було 24. червня року 1917. людини, яка байдуже читалаб газету, якою мовою не надрукованоб тої газети. Бо трапилася 23. червня величезна подія, яка своїм значінням неймовірно перевищувала всі такі часті події тих бурхливих часів, подія, яку зустріли одні з почуттям національних гордощів і національного щастя, інші з почуттям жаху, переляку, ненависти.

23 червня 1917. р. Українська Центральна Рада, досі, так би мовити, тільки плятонічний осередок українства, зробила рішучий і безповоротний крок до реставрації історичного минулого, до утворення нової сучасности України... Того дня Українська Центральна Рада, у відповідь на замах петербурського уряду, щоб приборкати стихійне зростання українського національного визвольного руху, кинула на цілий світ горді слова:

„Хай буде Україна вільною!"

„Хай нарід український на своїй землі має право порядкувати свім життям!"

„Від нині ми самі будемо творити наше життя!!" Підкреслила тоді Українська Центральна Рада, що не може залишити свого краю на поталу анархії. Зазначила вона, що право розпоряджатись українською землею може належати тільки Україні...

І не були це тільки голосні революційні слова! Ні, Центральна Рада наказувала українській периферії негайно вступити в найтісніший контакт з нею, наказувала перебирати адміністрацію, якщо вона вороже ставиться до українства, наказувала українському народові самооподаткуватися на народню українську справу.

І слухаючи цього гордого універсалу на Софійській площі, всі, що відчували у своїх жилах українську кров, ставали вже зовсім іншими людьми, ніж то було в ч о р а. Етноґрафічних українців **цей універсал рідної влади перетворював уже на українців громадян з усіма правами та обовязками,** може ще й не цілком викристалізуваними, може ще й не цілком ясними, але вже відчутими.

І до почуття радощів приєднувалося вже почуття неспокою, якоїсь відповідальности — треба вже працювати не для якоїсь абстрактної російської держави, а для зовсім конкретної своєї батьківщини, України.

Як солодко бреніла тоді ця назва в вухах...

Чимало разів серце в житті беться, хвилюється, переживає; повстають часом у ньому такі великі й могутні почуття, що ніби спалюють минуле, заслонюють майбутнє, примушують жити тільки сучасним... Але чомусь то ніколи, не зважаючи на такі переживання, не можемо ми забути нашого першого молодого почуття, може невдалого, може слабенького з пізнішого погляду, але сильного тоді, незабутнього тепер саме тому, що було воно перше.

І таке то перше почуття виникло тоді, в червні року 1917, до першого українського уряду, до першого українського ґенерального секретаріяту, до першого свого, власного уряду.

І чи деклярація першого премієра, першого українського уряду (як то час може перемолоти, покалічити моральну постать людини!) не відбивала думок українців, не відповідала їхнім бажанням!?

— До Петербурга ми ставимося зовсім байдуже, бо маємо власну, свою владу... Українська Центральна Рада не може вже обмежуватись тільки самими національно-політичними вимогами, а мусить стати національним соймом... її виконний орган, її уряд мусить охопити всі потреби українського народу!...

І перше почуття виникло тоді в українських правників щодо створеного секретаріяту в судових справах з п. Валентином Садовським на чолі. А невтомний, експанзивний член Київського Окружного Суду, п. Вовкуцівський, з усією своєю відданістю українській справі почав аґітувати, щоб усі київські судові установи привитали ґенерального секретаря в судових справах. Зрозуміло, спроба ця потерпіла невдачу, бо на загальних зборах окружного суду мабуть і десять рук на яких 300 присутніх не піднеслися за цю пропозицію...

Завданням секретаріяту мала бути підготова судових установ в Україні до тих форм і до того стану, в яких вони повинні бити в автономній Україні. Робота ця мала підготовити справу українізації і демократизації суду та виробити потрібні законопроекти, що намітилиб форми суду, які відповідалиб українському автономному ладові.

І Українське Правниче Товариство вважало за свій обовязок, витаючи першого керманича юстиції в Україні, обіцяти йому свою всебічну підтримку, може навіть добре і не уявляючи собі, яких конкретних форм може вона набрати.

Та сталося дещо інакше. Влітку 1917. року російський тимчасовий уряд не визнав секретаріяту в судових справах, і він мусів припинити юридично своє недовге існування...

В російсько-українській боротьбі українцям довелося поступитись деякими позиціями, відступити, але це була скорше тактична поразка, а стратеґічно ми мали тоді велику перемогу. Російський тимчасовий уряд примушений був узаконнити невідомі до цього часу для російської державности розуміння: Україна, Центральна Рада.

А Українське Правниче Товариство видало з себе Краєвий Український Правничий Комітет, який перебрав на себе функції секретаріяту в судових справах до часу, поки той секретаріят не став працювати знову самостійно. — („Діло").

Гліб Лазаревський.

В. Будзиновський.

НЕ МАВ ЩАСТЯ

(1)

Корнило Соболяк прийшов на світ в родині, в котрій, як то кажуть, і дідько дитину колище. Батькові гроші плили, як вода в гірськім потоці по Хмароломі. Корнило від хвилі, коли вродився, жив у достатках, користав з тих багатств, які старому Соболякові давали його фабрики. Чим старший ставав молодий Соболяк, тим численніші, тим всесторонніші, тим ріжнородніші і тим дорожчі ставали його забаганки і химери. На кожну свою забаганку, на кожну химеру діставав від батька грошей стільки, скільки треба було. Так було за життя старого Соболяка, так лишилося по його смерти, коли Корнило одідичив батькові фабрики і його приходи.

Як сам Корнило, так і його жінка, його діти не знали, що то значить не мати на якусь химеру грошей. Хоч гріш сильно відпливав від них, то всеж таки ґенеральний бухгальтер вираховував, що маєток більшає, бо приплив більший, як відплив.

Так було до світової війни. Війна дещо змінила в господарці Корнила Соболяка. Лиш дещо змінила. Змінила грошеві припливи, не змінивши відпливів. Та сторона головної книги, на якій бухгальтер вписує приходи, діставала щораз менше позицій і щораз менші квоти. Сторона книги на розходи все була однака. Гроші відпливали хвилями, як раньше, великими; припливали щораз меншими.

Головний бухгальтер звертав увагу свого пана на ту нерівність і радив зарядити деякі ощадности в домашніх видатках і на особисті потреби членів родини. Колиж бо не один чоловік подібний до розмахового колеса при машині. Як воно розігнане, то само не погамується. Так було з Кирилом, з його жінкою і з його дітьми.

Вихований, не рахуючися, ввесь вік свій пускаючи на кожну свою забаганку, не питаючи, що вона коштує, Кирило і його родина і подумати не могли, що таки треба рахуватися і, як німець каже, витягатися тільки поти, поки сягає колдра. Кирило все казав, що ліпше в лоб стрілити собі, як в своїй касі не знайти грошей на те, щоби в зимі літаком спровадити з Африки свіжих суниць; як не мати на купно камениці тільки на те, щоби її впродовж одної ночі здемолювати і в липні на тім місці зробити ледову ховзанку... бо таке забаглося його дитині.

Розігнане колесо видатків гнало далі, хоч колесо приходів звільняло і цілком станулo. Післявоєнна митова політика держав і інші причини зробили, що вивіз виробів фабрик Соболяка став немислимий. З його коминів перестали бухати клуби чорного диму. Робітників розпустив, фабрики замкнув і став решту своїх фабрикатів випродувати по знижених цінах банкрота.

Якийсь час Кирило рятувався кредитом, обтяжуючи парцелі і мури своїх фабрик. Скінчилося кінцем таким, який мусів прийти. Парцелі разом з фабриками пішли на ліцитацію і ще не покрили всіх довгів. Соболякові лишилася хоровита жінка, дві доньки від шести до дванацяти років і чотирнацять-літній син. Грошей, затаєних перед вірителями, лишилося йому лиш стільки, що на два-тримісячний, дуже бідний прожиток.

Соболяк став бігати, щоби знайти якусь платну роботу. Не дістав її з двох причин. В часі, в котрім кожне підприємство редукувало свій персонал, ніхто не приймав нових робітників. Другою причиною було те, що кожному підприємцеві прикро було брати на нужденну плату такого, що ще тому пару днів міг купити пару таких підприємців.

Банкрот написав до свого рідного брата, котрий в іншім місті мав дуже добре просперуючу пекарню. Просив його, щоби чим поміг, бодай на час кризи. Мав право рахувати на ту поміч, бо пекарська фабрика брата станула на ногах за гроші Корнила. Брат відписав дуже коротко, що часи тепер дуже тяжкі і що він сам ледви на своє виходить. Як ситуація поправиться, то за брата не забуде.

Бідувати Корнило не думав. Ані не снилося йому. Ліпше кулька в лоб, як тепер, неначе виразно чути, що люди, бачучи його, перешіптуються:

— Ось як то перший в місті багач зійшов на пси! Ще й жебрати піде від хати до хати.

— Ліпше в лоб стрілити собі! — погадав і купив револьвер.

Щоби не стхорити, а сміло прикласти револьвер до чола і, не надумуючися, потиснути цинґель, Корнило, старим звичаєм, вступив до винарні. Цілком так, як це бувало в найліпших часах. Це врятувало його життя.

Гадав зажити тільки на те, щоби рука не тряслася, одну чвертку мадейри. Забувся і випив дві. А що, пючи останній раз, не думав заплатити, казав дати собі ще чвертку маляги. Маляга була така добра, що випив ще одну чвертку.

— Тепер уже крайня пора випробувати револьвер на власній голові — погадав.

Корнило лишив на столі писульку „заплачу завтра", тяжко підвівся і хильцем вийшов задними дверми на вулицю. На вулиці Соболяк хвилю стояв неподвижно, тручи долонею чоло. Земля під його ногами хиталася. Почував себе неначе віссю, довкола котрої крутиться колесо світу. Аж по довшій хвилині, допевнившися, що не впаде, рушив з місця. Куди ішов, не тямив. Знав тільки те, що ноги йдуть і несуть його. Ті ноги вже довгі літа носили його з винарні до хати. Не диво, що й тепер, хоч їх пан не орудував ними, вони занесли його просто до хати.

Перед лежачим на отомані стали виринати ріжні образи. Він сам почував себе небіжчиком, що вже лежить у домовині, обставленій горіючими свічками. Коли так лежить і думає, що тепер без нього пічне вдова з дітьми, до кімнати увійшов святий Корнило, його патрон, з мішком у руці і каже:

— Не журися, Корниле! Твоїй жінці і твоїм дітям добре буде, бо я приніс їм асекураційну премію.

Кажучи це, святий Корнило висипав на стіл пів міліона золотих корон. Корнило, не святий, а небіжчик, витріщив очи і дивиться на ту купу золота. Надбігла жінка, надбігли діти. Жінці очи засвітилися радістю і троха не повипадали з ям. Дві доньки танцювали навкруги стола. Синок потягнув крадьки одну десятькоронівку і виховзся з хати. Побіг просто до винарні. Корнило подумав собі:

— Чому то я не заасекурувався на випадок смерти тому пятнацять років, коли оженився? Я тепер міг би спокійно застрілитися; ба й з великим вдоволенням, бо пішов би на той світ з тою певністю, що моя родина обезпечена. Та я тоді й у сні погадати не годен був, що такий маєток, як мій, може колись розплистися.

Соболяк свідомий був того, що святий Корнило і пів міліона його корон, то привид. Привид щез, думки підхмеленого плили далі руслом, в який справила їх поява святого.

— Що правда, я не заасекурувався так, щоби по моїй смерти на якусь хоробу чи зі старости хтось дістав по мені премію. Та за те я тому шість років заасекурувався проти нещасливих випадків. Коли би я став інвалідом, то діставав би денно 100 корон ренти. Як би мене вбито, або як би я через якусь пригоду перенісся на той світ, то той, що буде мати мою полісу, дістав би 200,000 корон.

Коли прийшла така гадка, Соболяк мав велику охоту підскочити з радости, та випиті тяжкі вина не позволили. Мав лиш тільки сили, щоби ліниво підвестись і приступити до стола, де були його особисті документи. Став порпати в паперах і знайшов полісу. Також знайшов поквітування. Вирахував, що поліса важна, не пропала. Він ще й пять місяців надплатив. Придивився полісі; лише цього, що було дуже дрібним друком, не читав, думаючи:

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

На читальню „Просвіти" в Карові. — В проголошенім списі жертв має бути: Максим Осташевський $2, а далі: Демко і Микола Пасельські.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 1-шій пополудні, в Юніон Гал. Буде звіт за пів року уряду і контр. комісії. Члени, що неприходять часто на збори, повинні хоч на піврічні збори прийти, бо є важні справи. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

Чоловік іде до офісу. Жінка дає йому щось завинене в папір.

— Еліксір проти випадання волосся.

— Таж мені не випадає волосся!?

— Тобі ні, лише твоїй тайпрайтерці...

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ХТО ТВОРИТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ МИСТЕЦТВО.

Американські ґазети розписуються широко про смерть американського композитора Джорджа Гершвина, американського жида. У літнім театрі на Джовнс Біч, Лонг Айленд, ставить свій балет московський балетмайстер Фокін. До керівництва оперою в Ст. Луіс запрошено мадяра Ласля Галяса.

Такі люди творять мистецтво в Америці. Американців з англо-саксонськими іменами, що звичайно вважають себе за одиноких родовитих американців, між цими творцями штуки дуже мало.

ІМІҐРАНТИ Й НАУКА.

У суботу відбулося в готелю Ню Йоркер у Ню Йорку врочисте доручення ріжних відзначень від урядів Чехословаччини й Югославії фізикові Ніколі Теслі. Чеський уряд дав йому ордер білого льва, а югославський — перевязку білого орла.

Тесля є американським горожанином, але родився в Хорватії, в старій Австро-Угорщині. Він є без сумніву одним з найбільших винахідників і фізиків світу.

До такого великого вченого признаються Чехи, хоча Тесля їм хіба десятий кіл у плоті, маючи з ними хіба стільки спільного, що він теж словянського походження. Примазуються й серби, хоч ці самі серби в ріднім краю зовсім не є прихильниками хорватських учених. Американці називають Теслі своїм, покликуючися на його горожанство; їм навіть дивно, як може хтось згадувати за хорватське походження Теслі.

Якби так який виходець з Хорватії допустився якогось каригідного вчинку, американці забули б на його горожанські папери, а говорили би про хорвата, а серби сказали б що хорвати не серби, а чехи мовчали б про племінне споріднення словян.

ВИМОВНЕ ПРОПУЩЕННЯ.

Відповідаючи на промову представників урядів чехословацького й югославського при наданню йому відзначень, Тесля назвав Чехославаччини одною з найбільших освічених країн у світі.

Ґазети не подають нічого, який комплімент сказав Тесля югославському урядові за надання йому „перевязки білого орла".

Невже Тесля не дав урядові Югославії такого компліменту, який дав урядові Чехословаччини? Як так, то мовчанка Теслі була би більше вимовна, як його слова. Така мовчанка сказала б сербам: „Хотів би я, панове, й за вас щось таке гарне сказати, але як я не кажу, то не моя в тому вина".

КОЛИСЬ І НИНІ.

Ювилей століття заведення допущення жінок до колеґій, котрий задумує святкувати цеї осени колеґія в Оберліні, Огайо, пригадує світові, що навіть в Америці справа рівноправности жінок в освіті це досить нова річ.

Сто літ тому, каже меморіял, котрий видано з приводу цього свята, науку у вищих школах уважали затрудною для жінок, а допущення дівчат до вищих шкіл нарівні з хлопцями — небезпечним і для хлопців і для дівчат.

Як хочеться комусь відмовити рівних прав, то кажеться, що він до цих рівних прав не доріс, та що рівноправність получена з небезпекою для всіх.

НЕ ВСЕ НОВИНА.

Багато старих людей нарікають нині на молодь, головно на дівчат, за біління лиця, малювання уст і брів. Похитують головами й кажуть з жалем: „Ох, нема то, як було колись, коли не знали цих страшних витребеньків".

Тимчасом М. Л. Вільмінот, французький учитель у селі Совіль, у горах Воґезах, довбаючи в землі за памятниками старовини, попав на румовища старого міста племени Франків, що стояло в часах остроготського короля Теодорика, отже з пятого століття. У цих румовищах відкрив він між іншими домашніми приналадами пуделка для жінок з ріжними інструментами й матеріялами до прикрашування особи, головно лиць. Були там не лише бранзолетки, кільця для вух, нашийники, але навіть щипчики для виривання волосків.

Ми часто називаємо в своїх нарікуваннях новиною те, що вже дуже старе.

НЕЩАСТЯ, ЧИ СПОРТ?

В усіх великих морських купелевих місцевостях в Америці, де звичайно збираються величезні юрби народу, уряд має правильно багато клопотів з загубленими дітьми. Звичайно клопіт спадає на поліцію. Треба шукати загублених дітей, а знайшовши їх, передержувати, поки по них не зголосяться родичі!

На думку про дитину, що загубилася від родичів, людина звичайно уявляє собі сумні сцени: розпуку родичів, розпуку дитини.

Тимчасом заряд Плейленда, забавового надморського парку в Рай, Ню Йорк, каже, що багато матерей і дітей практикують таке гублення дітей від родичів як чисту забавку. Для дітей це велика забавка пропасти, бачити себе осередком великого числа зажурених людей, дбайливих поліцаїв, чути свою адресу, проголошену радіом або в ґазеті, їхати „парадно" додому. Таксамо деякі матері відчувають у такій ситуації не жаль і смуток, але радість з усього галасу, яким оточується пропадення дитини.

Це може виглядати на брехню, але для людей, що знають про почуття приємности, які деякі люди почувають з того що вони є осередком інтересу великого числа осіб, у цьому нема нічого неможливого.

— Цей портрет зовсім неподібний до мене. Я вам за нього не заплачу!

— Так? Це зовсім подібне до вас!

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ
(За червень 1937).

ПРИХІД:

З переносу	$	32.27
Прихід у червні		2,813.13
Разом		$2,845.40

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	$525.00	
2) Визвольна боротьба	355.00	
3) Політичні вязні	175.00	
4) Інваліди	210.00	
5) Товариство Укр. Письменників і Журналістів	200.00	
6) Оборона Лемківщини	150.00	
7) Музей Виз. Боротьби	150.00	
8) „Рідна Мова" (видавництво)	150.00	
9) Укр. Музей у Львові	150.00	
10) Бібліотека ім. Петлюри	50.00	
11) Тот. Прихильників Укр. Госп. Академії в Подєбрадах	50.00	
12) Укр. Жіноча Громада в Чернівцях	50.00	
13) Сироти	50.00	
14) Гімназія сс. василіянок (Яворів)	50.00	
15) Укр. Дівоча Бурса у Львові	50.00	
16) „Сокіл-Батько" у Львові	50.00	
17) Читальня в Жупані	50.00	
18) Читальня у Воробликах	50.00	
19) Народній Дім у Красній	50.00	
20) Народній Дім у Покропивній	40.00	
21) Село Кулинці	26.00	
22) Тот. „Просвіта" у Львові	25.00	
23) Читальня в Кліщівні	39.00	
24) „Самостійна Думка" (Чернівці)	25.00	
25) „Союз Українок" у Львові	15.00	
26) Письменникам	25.00	
27) Кошти висилки і листів	21.00	$2,781.10
б) Кошти утримання канцелярії		25.00
в) Почтова скринка		4.00
г) Рахункова книга на поквітування		1.02
Разом		$2,811.12

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$2,845.40
Розхід	2,811.12

Остається в касі Обєднання з кінцем червня .... $ 34.28

Обєднання Українських Організацій в Америці.

ІВАН ФРАНКО ЗБЛИЗЬКА
(Спомин Петра Франка, сина поета).

Памятаю Батька, коли ми ще були дуже малі і з Глибокої вул. перепровадилися на давню Крижову 12 (тепер Потоцького). На Глибокій Батько видавав часопис „Громадський Голос". Ми радо наліплювали марки. Інколи наліплювали по дві марки. Це було дуже неприємно, бо злобна почта звертала часописи і їх треба було ще раз посилати. Вже тоді Батько мав дуже багато книжок тай працював дуже пізна в ночи, зате пізно вставав. Батько працював до 1—2 в ночи, а вставав у девятій.

Ми всі чотири малі „башибожуки" були меткої, гамірної вдачі — і заки ми не поснули, працювати Батькові було важко. Нераз нас успокоював словами: „Ша, бухеле!"

До нас дуже часто приходили знайомі. Приходили часто пп. Коцовські, К. Гриневичева, Нементовські, Кобринські. Ми часто уладжували спільні прогульки на Вульку до Зубрицького лісу, на Високий Замок, до Кривчиць, Лисенич, на Чортівську Скалу. Головно ходили на Вульку до чудового ліску, де було так багато пташків і де росли гриби. Батько мав дві спортові пристрасти: любив збирати гриби й ловити риби. До вулецького лісу ходили з нами малярі Труш, Драгоманів тай інші знайомі. Д-р Кобринський густо пересипував свої дискусії німецькими, рідше латинськими словами, проф. Коцовський спорив дуже темпераментно. Ще й досі пригадую собі дискусію на тему окаючих і акаючих слов'ян. Д-р Коцовський чомусь боронив погляд, що українці первісно були акаючі, перейшли на окання, а акання перейшло на північ.

Ота невичерпна працьовитість — це одна з прикмет Батька — які я запамятав від самої ранньої молодости. Зимою ми частенько бавилися перед піччю, пекли в млинку від каву марони. Я, або сестра сідали в тата на коліна (ми діти говорили завсіди до тата на „ти", а до матери на „ви") і тато читав нам казки. Тато, читаючи плавно, перекладав з німецької мови казки Ґрімів, які оставили на незатерте враження. По тих казках я боявся сам спати і в ночи йшов або до матери, або до тата. Тато, якщо був у добрім настрою, любив співати і співав інколи мельодії без слів. Дуже часто приходили до нас селяни, які деколи оставалися й на ніч. Дуже добре пригадую ще собі Павла Думку. Селяни розказували нам ріжні пригоди зпад границі, а ми читали часописи. Я вмів читати, маючи чотири роки, та деклямував Шевченка: „Думи мої", Причинна", „Павло", „Катерина". Помешкання при вул. Крижовій 12 було значно обширніше. Там були чотири покої. Наріжний покій з бальконом це була робітня батька. Батько любив працювати до

Ми всі уважно прислухувалися до надто довгої дискусії. Більше говорив проф. Коцовський, запалюючись дуже. Коли пішов, Батько казав: „Ось приклад дискусії, яка нікого не переконує".

Батько залюбки одягався в сіру одежу. Майже завжди носив вишивану сорочку. Любив носити нешнуровані черевики з гумовими боками. На торжественні приняття одягав чорний „шлюсрок", рідко фрак. По одним ювилею, оглядаючи фрак, сказав невдоволено: „Можна підточити на руках, але не треба роздирати позиченого фрака".

В їжі був Батько над вираз невибагливий. Мати варила просто, але дуже добре. На снідання Батько пив каву з булкою (часто домашньою), на обід були: росіл, вітамінова зупа з додатком кваску, кропиви, грибів, літом і осінню яринні та овочеві зупи, мясо та леґуміна. Батько ніколи не курив. У питті був незвичайно здержливий. Рідко пив чарку вина „Злята Ріца" або яке інше дальматинське. Від п. Пеленського привіз раз Батько з Комарна пляшку овочевого вина, яблочника, яке Батькові дуже подобалося.

Відколи тямлю, Батько в мові був стриманий не любив багато говорити, хоч завжди був веселий і привітний. Занятий важкою працею, нам часу уділював мало. Зі мною щільки раз чи два переробив лекцію з латини.

На вакації ми все кудись їздили: до Завадова (до п. Дергала), до Голобутова (до п. Коренця), до п. Тишівницького, а найкращі вакації переводили в горах Карпатах. Наперед їздили до Косова (до п. Павликів), потім до Криворівні (до о. Волянського, Якібюка, Мітчука), дальше в Буркут (який вели тоді пп. Лакусти). Батько залюбки збирав по горах гриби, афини, гогодзи, суниці, драпаки (ожини).

Ми скоро навчилися від Батька відріжняти гриби щирі (правдиві), голубинки (сиві, рожеві, червоні), пістряки, баранячі вуха, сироїжки, гірькані, іваники, лисички, хрупілі (коровяки), коралі, березняки, козарі, підпеньки, мухоморі, рижки добрі та неїдомі (тих останніх особливо багато було в Криворівні).

Батько любувався й комашками, збираючи їх у пляшечки та заливаючи їх спіртом. Дві такі пляшечки я передав до музею І. Франка в Н. Т. Шевченка. Гуцули в Криворівні звернули були увагу Батькові на „волос", звірятко зовсім подібне до грубого волоса, грубости 1—1.1 мм., довгости 15 до 18 цм., якого багато по річках та джерельцях. Твердили, що коли випити такий волос, то повстає „воло" (гуша). Тато назбирав тих волосів у бутельочку і завіз їх проф. Верхратському. Але проф. Верхратський не хотів вірити, щоб це мали бути живі звірятка.

В Криворівні Батько поміг Мітчукам купити „ґрунок" з ліском і там ми малим мешкати у них усі вакації. Ми й мешкали в них до самої війни. В Криворівні Батько зібрав доволі етнографічного матеріялу, записуючи пильно приповідки, оповідання (особливо про Довбуша) та пісні.

Це збирання етноґрафічного матеріялу мало свій вплив і на найстаршого сина Андрія і на мене. І Андрій і я збирали теж сильно. Я особливо зібрав багато приповідок та коломийок у Нагуєвичах, а цілу збірку передав за радою Батька проф. Гнатюкові до видання у Записках Т. Шевченка. На жаль, видання не дійшло до завершення. Проф. Гнатюк кілька разів обіцяв повернути мені матеріял, але з ріжних причин цього не зробив і матеріял оставсь у його дружини.

Батько ходив радо на далекі прогульки. З Криворівні ходив: на Церкви, де знаходиться підземна печера, у якій і літом є лід, на Кичери довкруги Криворівні. На одній з них є камінь, видовбаний у середині, де Довбуш свого часу замурував 2—3 бербеници сороківців. Хтось щасливий постукав бардкою у камінь і сказав: „О, коби був у нім скарб Довбуша". Тонка стінка каменя проломилась і знахідник дістав цілу купу срібних сороківців. Той камінь іще 1912 р. показував мені Якібюк, який умів оповідати чимало історій про Довбуша та опришків.

Батько раз чи два рази був на Писанім Камені враз із пп. Арсеничами з села Ясенева Горішнього нижче Криворівні над Черемошем.

На Писаним Камені мабуть іще йдосі виписане: „І. Франко". Там знаходиться і підпис О. Федьковича. Але найкращі вакації проводив Батько в Буркуті. Там ми ходили на Лукавицю, Ватанарку, Синє Плесо, потік Добрин, Чівчин. У лісах було багато грибів, у потоках було багато пстругів, слизків та бабок. Батько не любив ловити вудкою, зате любувався у сітках: завжди возив з собою вятірі, сачки та сіти. В Колодниці кололо Стрия Батько ловив багато кленів та щупаків, в Голобутові пискорів, окунів, плотиць та раків, в Яківцях попадали й миюхи. Щупаки ловив Батько сіткою, а то й на козулю (подвійний гачок у виді якора) та живця. Гуцули кілька разів приносили Батькові головатиці. Одну дуже гарну головатицю прислав був Батькові до Львова Мітчук із Криворівні. В Буркуті Батько що дня ходив до джерела по воду.

Всетаки й на вакаціях Батько працював дуже багато. Здавалося, що провідною гадкою Батька ціле життя було: „Праця, праця і ще раз праця". Коли Батько заглибивсь у працю, не чув нічого більше, що коло нього діялося. Батько працював нертомно за одним присідом 5—6 годин. Короткий перерив на обід і Батько працював до вечері, а по вечері до пізної ночі. Батько інколи ходив з нами до театру. Першою виставою, на якій Батько був з нами, було „Зачароване коло" в міськім театрі. Я мав тоді пять літ і не ходив іще до школи. Останньою виставою був „Пер Ґінт", коли Батько був уже хорий. Батько не висидів до кінця. Спів Ази так зворушив Батька, що прийшлось відвезти Його до дому. — („Рідна Школа").

БУДІВНИЦТВО У КОМАХ.

Ні серед птахів, ні серед ссавців нема таких здібних будівничих, як у світі комах. А серед комах найкращими будівничими є мурашки та їх свояки, а поприм них бджоли й оси. Будівництво мурашок це праця цілих громад, цілі держави мурашок співпрацюють при будові мистецького муравлища. Бджоли й оси будують також свої гнізда переважно спільно, для всього роя. Однаке трапляються самітниці, що здані лише на власні сили та без нічиєї помочі напружують усі сили, щоби за короткі тижні свого життя приготовити сховище для потомства. А це потомство звичайно щойно тоді побачить денне світло, коли мати десь у кутку гине зі старости. Не може вже заопікуватися своїми молодими, то бодай приготовляє їм за свого життя мистецку колиску, яка охороняє їх наче мала твердиня перед небезпекою знадвору.

І так, є оси, що з піску та трави і з власної слизі будують комірки в формі урни. Одна порода бджіл вишукує малі щілини в скелях і в каменях і будує в них при помочі заправи, яку робить із піску та власної слизі, „кімнати" для своїх молодих.

Гнізда ос і шершенів, що живуть громадно, збудовані з паперової маси, яку роблять самі з дерева. Весною можна бачити ті комахи, як запопадливо зішкробують дровину з дерева або з плота. Здобуту так деревну масу споюють опісля власною слизою і переробляють на паперову масу, з якої опісля будують гніздо. Багато міліонів літ скорше, заки люди навчилися виробляти папір, тайну його фабрикації знали вже оси.

Бджоли не потрібують журитися будівельним матеріялом, бо природа вчинила так, що вони можуть видiлювати віск. Їх щільники чудно правильної будови це справжні твори мистецтва, а поприм те творять найекономічнішу в зужиттi будівельного матеріялу розвязку завдання.

Добрий спосіб.

— Ви знаєте, що наш поет Гординський подвоїв число своїх читачів?

— Яким способом?

— Оженився!

КОЛИ ЩЕ МУРИНИ БУЛИ БІЛІ.
(Повіря племени Банту).

Коли Бог сотворив банту*) (себто людей), всі вони були білі. Бог жив тоді серед них і полював у тих самих лісах. Однаке Бог полював лише на одну звірину: на понго (рід цяткованої антильопи, завбільшки серни). Людям полювати на понго було заборонено.

Тому ніякий банту ніколи не вбивав понго. Та раз трапилося, що як банту вибралися на лови, то збилися з дороги серед лісів і степів, де не було іншої звірини, лише самі понго. Банту стали відчувати голод. Терпіли голод, одначе не полювали на понго. Минув один день, другий і третій — банту були щораз голодніці. Понго було довкола багато, одначе ніхто не важився підняти лук і вицілити стрілу, щоб убити понго.

Пройшло ще кілька днів і ввесь час не було іншої звірини. І банту стали перешіптуватися: Чому не вбити би понго? Чому маємо вмирати з голоду? Добре мусить бути мясо понго.

Та інші говорили: Не забуваймо, що Бог заборонив убивати понго.

Тоді тамті, голодніші, сказали: Добре, підіждемо ще один день — може надибаємо яку іншу звірину. Коли не надибаємо, мусітимемо **вбити** понго.

І так сталося. Не було іншої звірини, лише понго. Взялися їсти — та як зїли, то глянули один на одного, та побачили з жахом, що вони чорні. Перелякані вернулися до своєї оселі тай там побачили, що їх жінки й діти також чорні. І відтоді вже білі банту на завсіди осталися чорними.

А Бог покинув банту та вже не жив з ними, також не полював разом із ними в їх лісах. І тепер нема Бога між банту — лише є Мзіну (великий дух), злий дух, якого Бог створив і оставив на землі, а сам Бог замешкав уже в небі.

Відтоді банту не вбивали вже ніколи та й досі не вбивають понго. Та це нічого не помагає — вони осталися чорні на віки.

(*) Банту, муринське племя, що живе в гористих недоступних околицях між озером Танганайка та Моеро, в Африці.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів, що місячні і піврічні збори відбудуться в четвер, 15. липня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На зборах буде піврічний звіт і інші важні справи до полагодження, тому просимо всіх членів прийти на означений час. Контр. комісія має прийти в середу, 14 липня, в годині 7-мій ввечір і переглянути книжки. — М. Косоноцький, предс.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Піврічні збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в пятницю, 16. липня, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклин ул. На порядку дня звіт контр. комісії за минулий піврік. Всі члени обовязково мають бути на тих зборах. Початок точн ов годині 8-мій ввечір. — Уряд.

ЛОРЕЙН, О. Тов. У. Н. Союзу, від. 50, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 18-го липня, в годині 1-шій пополудні, в сали де звичайно. Просимо членів прийти на час. — М. Шемичик, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, зараз по Сл. Божій, в гали при Оалей і Райс ул. — П. Дмитрів, предс.; Р. Попадюк, кас.; І. Подола, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 90, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 7:30 ввечір, в Українській Хаті, 2240 Греллінг ул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо уряд і контр. комісія мають здати звіт за 6 місяців і також є інші важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. тивнім разі будуть суспендовані. — М. Прихітко, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ЮНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 1-шій пополудні, де звичайно. Просимо прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Стефан Роган, предс.; Михайло Косут, кас.; Василь Терлецький, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 12:30, в парохіяльній гали при 1944 Іри вул. Обовязком всіх членів є прийти на ці збори. Хто ще не вписав своїх дітей до У. Н. Союзу, то повинен тепер вписати. — І. Магас, предс.; Н. Батюк, секр.; А. Багрій, кас.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 11, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Буде звіт контр. комісії і інші важні справи до полагодження. Просимо членів старатися приєднати нових членв, бо будемо приймати нових членів без оплати вступного. Члени, котрі ще не замовили собі пропамятної книги, хай зголосяться до секретаря. — Михайло Макар, предс., Андрій, Дида, кас.; Н. Волощук, секр.

СІМПСОН, ПА. Бр. св. Василія, від. 43, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 18. липня, в домі п. Григорія Ковача, 62 Овіго вул. Просимо всіх членів прийти на ті збори і вирівняти довг. Маємо важні справи до полагодження. Просимо привести нових членів, а отримаєте нагороду з каси У. Н. Союзу за кожного нового члена. — Анна Городиська, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 8-мій ввечір, в цераовній гали як звичайно. Контр. комісія і уряд дадуть звіт з піврічного діловодства, тож просимо прийти на час. Довгуючих членів просимо вирівняти свій довг. Маємо багато справ до полагодження. Просимо привести нових кандидатів в члени, бо будемо приймати без вступу до Союзу і до Тов. Хтоб бажав набути пропамятну книгу, то прошу повідомити уряд, заки ще час. — Іван Король, предс.; С. Музика, кас.; Яків Салій, секр.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 9-го липня ц. р. помер Григорій Лужецький, член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 17 У. Н. Союзу в Ст. Луіс, Мо.

Покійний полишив жінку і четверо дітей. Похорон відбувся в понеділок, дня 12. липня 1937.

В. И. П.

И. Чура, секр.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 11. липня помер у 43-тім році життя Роман Мозола, член Тов. Запорозька Січ, від. 283 У. Н. Союзу в Обурн, Н. И. Покійний родився в селі Підзамче, повіт Камінка Струмилова, Галичина. Прибув до Злучених Держав 1912 року і цілий час побуту був діяльним членом У. Н. Союзу і організатором в Обурн, Н. И., заслужений український діяч-патріот, член і тростіс української католицької церкви св. Верх. Апп. Петра й Павла в Обурн, Н. И., який щедримц жертвами піддержував українсьаі інституції.

Полишив жінку і троє дітей. Похорон відбудеться в середу, 14. липня, з дому жалоби, в годині 8:30 до церкви в годині 9:30.

В. И. П.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, овідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 6-тій ввечір, в гали церковній, 127 Парк ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Буде звіт контр. комісії і уряду. Довгуючих членів просимо прийти і вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени-родичі, котрі маєте діти, що ще не є членами У. Н. Союзу, впишіть їх на цих зборах. У. Н. Союз має для дітей 3 кляси; в клясі 1-шій за 25 ц. на місяць вразі нещастя сума 500 дол., якої недістанете в чужих організаціях. Союз має також 7 кляс для старших, тому просимо приводіть своїх дітей і знайомих на збори і впишіть їх в Союзові ряди. Це є обовязком кожного союзовця. По всякі інформації голосіться до секретаря. — Н. Плуговський, предс.; І. Ліпцан, кас.; И. Децембер, секр.

НЮ ЙОРК, Н. И. Бр с.в. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 17. липня ,в годині 8-мій ввечір точно. в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Обовязком кожного члена є бути приявним на цих зборах і вирівняти свої належитости. — Антін Карпович, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. липня, в годині 7-мій ввечір, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Подаємо до відома членам, що збори будуть відбувати протягом літньої пори в третю суботу по першім. Просимо членів прибути на ці збори, бо буде звіт з пікніку і інші справи до полагодження. Члени, котрі минулого місяця були суспендовані, як не зголосяться цього місяця, будуть виключені з товариства і з У. Н. Союзу. — С. Чорномаз, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. липня. в годині 7:30 ввечір, в гали Укр. Дем. Клюбу, 24-11 Стейнвей ул. Обовязком кожного члена є прийти на вище згадані збори, бо є важні справи до полагодження. Буде піврічний звіт контр. комісії. Просимо довгуючих членів хоч в части сплатити свій довг бо інакше будуть суспендовані. Шановні члени і члениці! Відділовий уряд кличе вас всіх українців в цій місцевости, щоб кожний український чоловік і жінка і кожна українська дитина, чи то хлопець чи дівчина, вписалися до У. Н. Союзу. Неприявний на зборах член чи урядник, підлягає карі згідно зо статутом. — І. Сидор, предс.; А. Климишин, кас.; П. Барнич, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в недлю, 18. липня, в годині 2-гій пополудні, в галі де звичайно. Просимо членів прийти на ті збори. Довгуючих членів напоминаємо, щоби прийшли і вирівняли свої вкладки. — Т. Ковальський, предс.; М. Прохович, кас.; Г. Тимчій, секр.

ЮНКЕРС, Н. И. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 2-гій пополудні, в сали У. Н. Дому, 13 Вашингтон ул. Просимо всіх членів явитись і вирівняти свої належитости. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 1:30 пополудні, в галі парохіяльній при Блекстон ул. Просимо членів прийти на ці збори. Неприявний на піврічних зборах член має заплатити 25 ц. кари. На цих зборах буде звіт уряду і контр. комісії за другий квартал. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Хто з членів бажає мати ювилейну книжку, хай зложить одного доляра в секретаря, а секретар постарається і принесе членові книжку до його хати. На цих зборах будемо принимати до тов. і до У. Н. Союзу без вступного. — І. Околіта, предс.; І. Паньків, кас.; Н. Вецал, фін. секр.; С. Мостецький, рек. секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 2-гій пополудні, в льокалі У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Петро Головачук, фін. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ, Тов, Українська Січ, від. 170, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 6-тій ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до вирішення. Піврічні збори будуть проголошені окремо. Довгуючих членів просимо вирівняти свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Членів, котрі платять за діти, просимо платити кожного місяця точно. — П. Мелень, предс.; Осип Логин, кас.; Гр. Готра, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 18. липня, в годині 1-шій пополудні. Просимо кожного члена прийти на час. Довгуючих членів ще раз напоминаємо, щоби сплачували свої довги до касе. Не забудьте, члени, прийти на ці збори, бо буде приготування до пікніку, що має відбутися 1. серпня. На цих зборах буде також обговорення приєднування нових членів до У. Н. Союзу. — В. Ракочий, предс.; Павло Лагоцький, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 17-го липня, в годині 2-гій пополудні, в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів прийти на означений час і заплатити свої вкладки, щоб урядниаи не сиділи до 6 години, чекаючи на членів, бо тепер гарячі дні. Довгуючі члени щоб вирівняли свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться дня 18 липня, в годині 3-тій пополудні, в гали Народ. Дому. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде звіт з діловодства за 6 місяців. — М. Вітів, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в середу(14. липня, в годині 8-мій ввечір. Просимо довгуючих вирівняти свої залеглости, як також платити свої вкладки кожного місяця. — С. Присяжний, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПРОПАМЯТНА КНИГА

ВИДАНА З НАГОДИ СОРОКЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПРОПАМЯТНУ КНИГУ У. Н. СОЮЗУ

- може тепер замовити кожний член ЧЕРЕЗ СВІЙ ВІДДІЛ, або прямо ЧЕРЕЗ АДМІНІСТРАЦІЮ „СВОБОДИ", пересилаючи враз з замовленням $1.00 та подаючи число того відділу У. Н. Союзу, до якого замовляючий належить.
- Ціна Пропамятної Книги виносить $5.00, але члени У. Н. Союзу платять тільки $1.00 титулом звороту коштів та тих видатків, що получені з спеціяльною оправою цеї Книги.

КОРИСТАЙТЕ З ЦЕЇ НАДЗВИЧАЙНОЇ ОФЕРТИ

- і негайно подбайте, щоб у домі кожного свідомого члена чи членкиці У. Н. Союзу була ця Пропамятна Книга, що передає живо й правдиво все те, чим жило, про що мріло й чого доконало старше покоління нашої іміграції в Америці, як теж і те, чим живе й що думає про нашу будучність в Америці — наше тут роджене покоління.

ВИСИЛАЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ НЕГАЙНО

- як не до секретаря свого відділу, так прямо на таку адресу:

"SVOBODA" 81-83 GRAND STREET JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

Д-р Шухевич Степан: ГІРКИЙ ТО СМІХ. Воєнні оповідання	$ 85
Полянич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сензаційна повість	50
Полянич, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, сензаційна повість	40
Мордовець, Д.: ГАЙДАМАКИ, в двох томах	1.00
Гоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця	50
Радич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах	1.00
Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя	50
Горнавіський, П.: ПІД ПРАПОРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	50
Будзиновський, В.: ГРЕМИТЬ. Історична повість	50
Голубець, Микола: ГЕЙ ВИДНО СЕЛО. (Нарис	50
Журба, Г.: ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ з післясловом М. Голубця	50
Косач, Юрій: СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ. Повість про декабристів на Укр.	50
Павло, Свій (Свенціцький): СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	50
Турянський, Осип: СИН ЗЕМЛІ, в двох томах	1.00
Верн, Жіль: ЗАМОК У КАРПАТАХ	40
Островський, В.: ЗА ГРОШЕМ. Оповідання	50
Голубець, Микола: ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ. Епізоди боротьби XIII—XVIII. в.	25

"SVOBODA."

81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ЯК ЦУКОР ЗАВОЙОВУВАВ СВІТ.

Цукор, що нині став для нас необхідним споживним засобом, в Европі був відомий щойно з кінцем середньовічних часів. Привезли цукор із Індії, де його робили з цукрової трощі. В часах ренесансу (відродження 14—15 століття) цукор був в Італії вже дуже улюбленим засобом поживи, самособою лише для багачів, бо достава такого товару була дорога, тому і цукор мусів бути дорогий. Один письменник із тих часів каже, що не було вже виставнішого пиру чи приняття, на якому не булоб дуже багато цукру в найріжнішій формі. Фігурки, групи, птахи, чотироніжні звірята, чудові овочі в природних барвах робили з цукру, начинювали цукром овочі й коріння. Без цукру вже майже нічого не їли. Цукор давали до тісточок, до вина, до води, ба навіть яйця і мясо приладжували з цукром! У Франції ввела цукор Катерина Медічі (1519—1589) жінка французького короля Генриха II. Італійський двір тієї королеви ввів теж уперше у Франції лікери. Дуже скоро, вже в другій половині 16-го століття, стали вживати цукор французькі вищі верстви як конечний засіб. Також в Англії в тих часах уважали чимсь конечним на обідах вироби з цукру, як галяретки, мармеляди, кандензовані овочі, кораблі та фігури. У Німеччині повстала перша рафінерія цукру в Авгсбургу 1573 року. Перед війною було багато фабрик цукру в Україні. В Галичині лише в Ходорові, а тепер повстане ще одна цукроварня в Тернопільщині. По обрахунках Олександра Гумбольдта, в 1800 році зужили 4 міліони 500 тисяч сотнарів цукру, себто 3—4 фунти на особу.

Директор (до службовця): Ви перед хвилиною телефонували?

— Так.

Директор: — ким жеж ви розмовляли?

— З клієнтом.

Директор: — Невжеж ми маємо клієнта, що зветься „Серденько"?!

—o—

Хто витримає.

Підчас процесу один із членів трибуналу заснув. Оборонець, який саме тоді виголошував промову, звертається до предсідника:

— Пане предсіднику, вибачте, але я з останнім словом зачекаю, аж пан суддя збудиться.

— А може він саме чекає з пробудженням, аж ви скінчите? — відповідає предсідник.

Тяжка праця.

— Найтяжчу працю виконую все перед сніданням.

— Щож ти такого робиш?

— Стараюся встати з ліжка.

Учитель: — Може хтось із вас хоче щось питатися?

Хтось із учеників: — Котра година?

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (62)

Коли жорстокий Раґлян сказав Пакові, це він має робити, коли петля схопить Тарзана, Пакові пройшов мороз по спині. Хоч Пако був сам закамянілим опришком, то проте жорстокість Раґляна вправляла його в подив. З другого боку він набирав іще більшої пошани до Тарзана, якому навіть засідка з петлею не вистарчала, щоб випровадити його на другий світ.

Після кількох хвилин надуми Пако почав стогнати: „Прошу вас, пане Раґлян, а можеб"... Раґлян перебив йому: „Ніяке „можеб"! Роби так, як приказую тобі. Ти мусиш принести мені Тарзанові штанці як доказ, що мій приказ був уповні виконаний. Колиж цього не зробиш, то тобі прийде кінець, Пако. Скорше чи пізніше, але прийде. Найдалі до року".

Пакові похололо серце. Він знав невблаганість Раґляна. Про його безоглядність вже кружляли серед місцевих індіян ріжні легенди. Це не були перехвалки, що найдалі до року Пако сам стратить життя, коли не виконає його приказу. Не осталось нiщо інше, як тільки приготовити все до найменших подробиць, щоб сталося те, чого Раґлян бажає.

Тимчасом Тарзан переорганізував своє товариство і знов усів на лодки, щоб плисти далі рікою до наміченої цілі. Його товариство тепер складалося з двох людей менше, яких пожерли аліґатори. Скоро його бистре око запримітило місце, на якім перед хвилею спочивав Раґлян зі своїм товариством. Ось так він подався на шлях, що мав запровадити його до загуби.